Štev. 50 — V Trstu, v petek 27. februarja 1920 — Letnik XLV

Izhaja vsak dan, ali ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica Francesca Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredniku. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Asiškega 20.

Scotus Viator o jadranskem vprašanju.

London, 20. febr.

R. W. Seton-Watson kritizira v svoji reviji »The New Europe« zelo ostro postopanje zaveznikov napram Jugoslaviji, našteva naše zasluge za stvar entente, spominja na dela ruske armade in jugoslovenskih legijonarjev v Dobrudži in po drugih frontah ter razmotriva v svojem članku odgovor SHS vlade na zavezniško ponudbo v Albaniji.

»Največji cinizem diktirane »ureditve«, piše Watson, »je določba glede Albanije. Od Jugoslovenov se zahteva, da žrtvujejo pol milijona svojih rojakov in sprejmejo kot »kompenzacijo« — z drugimi besedami kot brezplačno podkupnino — tiste severne albanske okraje, ki so jim bili prisojeni v londonskem dogovoru. To pomeni, da sta Francija in Britanija oropali slabotnega zaveznika zato, da izpolnita obveznosti, ki sta jih krivično sklenili in ki jih ne marata izvršiti s svojo lastno lastnino. To pomeni, da oni dve sedaj zahtevata svojo žrtev, naj se sama odškoduje in ravna tako nizko kot oni dve s tem, da oropa še bolj slabotnega soseda. Upajmo, da bodo Jugosloveni izprevideli, tudi če se morajo skloniti pod višjo silo, da bi njihov boj nekakrat izgubil svojo moralno moč, in da bi si odtujili mnogo simpatij, ki jih sedaj uživajo, ako bi se ponižali do takega dejanja. Jugoslavija nima prav nobene pravice do Skadra ali kateregakoli dela severne Albanije. V svojem odgovoru je ona velesilam jasno izrazila svojo željo, da postane Albanija neodvisna; toda na nesrečo je takoj nato namignila, da bi sicer protestirala v slučaju aneksije albanskega teritorija po drugih silah, da bi pa sama tudi pogoltnila svoj delež pri plenu. Marija Terezija je dobro spoznala, da se godi zločin, ko se je prvič delila Poljska in vendar se je sama udeležila tega zločina s hinavskimi solzami ter podpisala usodni dekret. Jugoslavija bi, v našem primeru, s tem da odkloni sprejem kateregakoli ozemlja, ki ji ne gre po pravici, povzdignila svoje ime pred svetom, ona bi položila temelje balkanski solidarnosti in bi pokazala, da je bolj zrela za pripust k zvezi narodov, kakor pa tisti, ki je od njih prejela ultimatum. Če prične dr. Trumbić, ki je mož visokih načel in intelektualne poštenosti, svojo politično bodočnost s tako odločitvijo, bo zapustil v zgodovini ime, na katerega bo lahko ponosen vsak Jugoslovan.«

Scotus Viator nadaljuje potem:

»Če se izvrši »ureditev« kot zahteva ultimat, morajo tisti, ki so upali na italijansko-jugoslovensko prijateljstvo in za to delovali, za ta čas opustiti vse nade, kajti ta ultimat ne daje trdne podlage za sporazum, ampak ustvarja sporne točke. Jugoslavija ne bo tako nespametna, da bi šla v vojno; toda ne odreče se svojim narodnim idealom na ljubo oklopljeni zavezniški klofuti. Po mojih mislih bo pokazala svojo državniško sposobnost s tem, da se bo sklicevala na višjo razsodbo, ne na meč, in zaupala v notranjo pravico svoje stvari. Vendar ni nič manj jasno, da se razorožitev na tem ozemlju zakasni, in da bo morala držati Italija svoje »nedobrodošle« slovanske pokrajine z oboroženo silo. Italija je sklenila anektirati cvet slovanskega rodu, ljudi ki so 800 let branili vsako ped zemlje proti nasilnemu nemštvu, in čigar kremenitih odpornih lastnosti mehkužnejši. Italijani ne bodo mogli streti. To je žalosten pogled v bodočnost za vse, ki bi radi v najkrajšem času videli, kako se Evropa v miru obnavlja.

Z ozirom na stališče Zedinjenih držav v jadranskem vprašanju poudarja Watson, da Amerika nikdar ne privoli v to, da bi se Jugoslaviji vsilila nepravična rešitev in da metode, ki jih uporabljajo zavezniki proti Jugoslaviji, samo še bolj krepijo odpor ameriškega senata proti pristopu k Zvezi narodov.

»Pred letom dni,« pravi k splepu Scotus Viator, »sem dokazoval v »The New Europe«, da je ureditev Adrije preizkusni primer za Zvezo narodov. Danes je to bolj res kakor kdaj doslej.«

Jugosloveni in jadransko vprašanje.

CURIH, 26. »Basler Nachrichten« priobčujejo pogovor svojega poročevalca z neko ugledno jugoslovensko osebo, katere imena dopisnik ni omenil. Ta jugoslovenska oseba se je izjavila o reškem vprašanju takole:

»Mi Jugosloveni pričakujemo z zaupanjem izid spora glede mesta Reke. Italija sama razume, da so njene zahteve neizpolnjive. Tako se izjavlja že pripravljena odreči se Reke in povrniti se k londonski pogodbi v svrho aneksije Dalmacije, kjer je komaj 5% italijanskega prebivalstva. Italija brani še svoje zahteve, toda v kratkem bo popustila. Če bi Amerika hotela, bi lahko v kratkem času povzročila padanje vrednosti vseh zaveznških valut. Italijo podpirata še, seveda, dva njena evropska zaveznika Anglija in Francija. Francija bi ne hotela, da stopi Italija na stran Nemčije, ter bi ji dala kot odškodnino Reko. Tako je Francija izgubila v Jugoslaviji veliko simpatij. To ne izključuje poznejše sklenitve odklonjene zveze. Italija vodi samo interesno politiko in bi bila jutri pripravljena združiti se z Nemčijo, če bi Francija nadaljevala tako nesrečno politiko, kakor je bila ona glede vprašanja izročitve krivcev. Francija hoče z druge strani ščititi svoje koristi na Jadranu in gotovo ne želi, da bi bila Boka Kotorska italijansko oporišče.

Diplomat ni zanikal, da tudi Anglija še vedno podpira italijanske zahteve po Reki, in da Trumbić ni imel sreče na svojem zadnjem potovanju v London, toda zatrjeval je, da je sporazum v ententnem taboru bolj navidezen kot bistven, in je zaključil svoje izjave, poudarjajoč, da ostaja Jugoslaviji v roki še vedno dober »adut«: delovanje brez francoske pomoči s pomočjo zveze s Čehoslovaško, Poljsko in Avstrijo, ker potrebuje posebno ta poslednja jugoslovenskih živil.«

Wilsonov odgovor na zavezniško noto. — Nittijev in Millerandov odhod iz Londona.

LONDON, 25. Danes opoldne je izročil ameriški poslanik Davies ministrskemu predsedniku Lloydu Georgeu Wilsonov odgovor na zavezniško noto. Besedilo note se drži zelo tajno; mnenja o vsebini note pa se v glavnih točkah strinjajo. Govori se, da predsednik Wilson zelo odločno poudarja, da ni nikakor primerno, da Francija in Anglija nadomestujete načrt, ki ga je že Amerika odobrila, z novim načrtom, ki ga ne more sprejeti ne Wilson ne Jugoslavija, in katerega edina posledica bi mogla biti, da se Zedinjene države odrečejo vsaki odgovornosti za sedanje konferenčne sklepe. Nota pojasnjuje baje tudi stališče Zedinjenih držav nasproti vzhodnemu in ruskemu vprašanju, to je, da je zastonj sklepati brez privolitve Amerike.

Nota je naslovljena na Francijo in Anglijo, vsled česar se smatra, da se razpravlja tudi o veljavnosti ali neveljavnosti londonske pogodbe. Zatrjuje se nadalje, da Wilsonova nota izključuje vsako možnost pogajanj na novih podlagah. Uradno poročilo konference pravi, da se razprava o noti odloži na poznejši čas. Že iz tega je razvidno, da Wilson odklanja zavezniške predloge, ker bi v nasprotnem slučaju ne bilo treba odlagati razprave. Tako bo rešitev jadranskega vprašanja bržkone še nekoliko počakala, dokler se ne izpremene razmere v Evropi in Ameriki. V par dneh bo medtem razkrita tajnost dosedanjih dopisov v Ameriko in iz Amerike, ker se vse te listine priobče.

Smatra se, da Nitti in Millerand ne moreta ostati več dolgo v Londonu. Bržkone odideta iz Londona že v soboto. V slučaju kakih novih dogodkov bo zastopal Italijo Scialoja.

RIM, 26. V Rimu se uvideva, da Wilson ne bo popustil, in da zavezniki ne morejo rešiti jadranskega vprašanja proti njegovi volji. To prepričanje prevladuje, čeravno ni še znana vsebina Wilsonove note, in vsled tega se je večina vdala misli, da se bo Nitti povrnil v Rim, ne da bi rešil jadransko vprašanje. Toda vkljub temu se še ni izgubilo vse upanje na skorajšnjo rešitev. Smatra se namreč, da tudi Jugoslovenom ni všeč Wilsonova rešitev, ker vključuje veliko število Jugoslovenov v reško vmesno državico, dočim zadnja zavezniška rešitev prepušča to ozemlje, izvzemši obalni pas, Jugoslaviji. Pričakujejo se torej novi predlogi iz Belgrada, ki bi bili nekako srednja pot med Wilsonovim in Lloyd Georgovim načrtom.

Wilsonova nota je pomirljiva.

LONDON, 26. (S.) »Daily Mail« pravi, da je Wilsonova nota napisana v pomirljivem duhu in da ni v niej nobenega sledu groženj, ki jih je vsebovala njegova izvanja nota. — List trdi, da bo Nitti odpotoval iz Londona prihodnjo soboto in da se bo ustavil nekoliko ur v Parizu.

Pašić, Rybář in Zolgar v Londonu.

PARIZ, 26. (S.) Pašić, glavni odposlanec kraljevine Jugoslavije je odpotoval danes opoldne v spremstvu Zolgarja in Rybára v London.

Millerand odpotoval iz Londona.

LONDON, 26. (S.) Millerand je odpotoval iz Londona v Pariz.

* * *

Nova vlada in jadransko vprašanje.

BELGRAD, 21. (Zakasnelo. — JDS) Včeraj smo poročali, da je ententa oz. Anglija in Francija izročila ponovno ultimat v jadranskem vprašanju. V tem ultimatu se zahteva, da sprejmemo predlog od 20. januarja 1920 ali v primeru, da tega ne storimo, da se uveljavi londonski dogovor. Z ozirom na to, da se je med časom vlada izpremenila in da je prišlo na krmilo Protić-Koroščevo ministrstvo, je nastalo v Belgradu vsled ultimata veliko razburjenje. Znano je, da Protić in Pašić nista nikdar odločno branila slovenskega Primorja. Po mestu krožijo različne vesti o zadržanju Pašića napram ultimatu, ki sta ga izročili Anglija in Francija 20. januarja 1920. Natančneje se o tem zadržanju Pašićevem ni moglo dognati. Govori se pa, da ni bil mnenja kakor demokratska vlada, ki je z vso odločnostjo zavrnila ultimat. Ker bo nova vlada o jadranskem vprašanju v najkrajšem času razpravljala, se pripravljajo v Belgradu na veliko manifestacijo v prid rešitve Primorja in Reke. Te manifestacije naj pokažejo tudi novemu kabinetu, da si bo ljudstvo znalo braniti svojo zemljo tudi v primeru, da bi vlada v tem vprašanju popuščala.

Radićevstvo zopet oživelo?

ZAGREB, 25. Benkovič in tovariši, ki so jih pred par tedni zaprli zaradi hujskanja uradništva na stavko, še niso zapustili preiskovalnega zapora, ker vztrajajo pri svojem sklepu, da mora biti istočasno ž njimi izpuščen tudi Stjepan Radić. Njihovi pristaši so započeli med zagrebškim uradništvom akcijo, da nastopi v kolikor mogoče velikem številu za Radića in Benkovića. V petek se je res zbralo par sto uradnikov, med njimi večinoma življi, ki so bili na ulici v Rauchovi dobi in v onih žalostnih dneh ob izbruhu vojne. Hoteli so iti na Markov trg, pa jih je policija ustavila v Mesnički ulici, ter jim dovolila samo, da odpošljejo deputacijo na banski dvor. Deputacijo je sprejel vodja notranjega poverjeništva, dr. Bošnjak, ki je izjavil, da je ban pač izpustil iz preiskovalnega zapora dr. Benkovića in tovariše, ker je preiskava proti njim v toliko dovršena, da je odstranjena nevarnost vplivanja, da pa Radićeva zadeva ne spada v njegovo kompetenco. Uradništvo se je nato razšlo, razširja pa po celem Zagrebu živahno agitacijo za izpustitev Radića. — Benkovićeva družba je, osokoljena po izpremembi v vladi, slednjič prišla s pravo barvo na dan. Priznala je odkrito, da stavi Radića v isto vrsto s svojim voditeljem, aretiranim dr. Benkovićem. Priznala pa je s tem tudi, da obdolžitve proti dr. Benkoviću niso bile neutemeljene, kakor je prej ves čas kirčala, in da Benković nikakor ni mučenik svojega socijalnega delovanja in svojega boja za uradniške pravice. Sedaj je tembolj utemeljena sumnja, da so Benković in tovariši izrabljali stanovsko uradniško gibanje v nečedne politične namene.

Demonstracija belgrajskega mestnega sveta.

BELGRAD, 21. (Zakasnelo.) Ko se je včeraj zjutraj razvedelo, da se nahaja med novimi Protićevimi ministra tudi dr. Halid beg Hrasnica, se je sestal belgrajski mestni svet k izredni seji, v kateri je v najostrejši obliki protestiral proti temu, da postane ubijalec minister, in s tem belgrajski meščan. Mestni svet je sklenil, da odstopi, ker noče načelovati mestu, ki bi moralo šteti med prve meščane navadne morilce. Šele ko je prišla vest, da mora dr. Hrasnica odstopiti, je mestni svet svoj odstop umeknil.

Dalmatinski urandiki nočejo služiti novi vladi.

SPLIT, 24. (JDS) Vsled imenovanja nove vlade je cela vrsta dalmatinskih uradnikov zaprosila za upokojenje, češ, ker nočejo služiti vladi, ki bo s svojimi reakcijonarnimi in separatističnimi stremljenj ubijala njihove življenjske, s tolikim trudom vsaj deloma uresničene ideale.

D'Annunzijeva propaganda v Zagrebu.

SPLIT, 25. Prošli četrtek je bilo v Zadru nalepljeno na tisoče propagandnih lepakov v italijanskih barvah. Nosili so napise »Živio pesnik-vojak!« »Živio dardanelski junak!« Nalepljeni so bili tudi razni D'Annunzijevi pigodni spisi, med njimi znani njegov »Očenaš«.

Prepoved komunističnega shoda.

SPLIT. Pred dnevi so tukajšnji komunisti prijavili politični oblasti, da prirede protestn shod proti draginji in da bodo hkrati izvedli enodnevno stavko. Oblast jim tega ni dovolila. Vsled tega je bilo pripravljeno orožništvo in vojaštvo za morebitno vzpostavljenje reda, ako bi se kršil. Došlo ni do nikakih nemirov, ker so šli delavci redno na delo.

Frankovski list na Dunaju.

ZAGREB, 25. Dunaj je bil za frankovce vedno obljubljena dežela. Ni torej čudo, da se zopet vračajo k svoji stari ljubezni. Dunajska oficijelna politika se je sicer zadnje čase izpremenila, toda po mestu mrgoli še vedno ogromno število stebrov stare habsburške politike, in v tej družbi se počuti naš ljubi Ivica kakor doma — tako doma, da bo začel baje v kratkem izdajati tudi svoj dnevnik na Dunaju. Člani habsburške hiše v Švici sicer bridko tožijo, češ da žive v najhujšem pomankanju in bedi, toda za tako »plemenite« namene, kakor jih ima stari jim prijatelj Ivica, se najde v njihovem žepu še vedno kak grošič. Med drugimi blagimi dušami je tudi princ Windischgrätz, ki bo baje dal novorojenemu listu, Ivici in njegovim prijateljem vsa sredstva na razpolago. Toda vkljub vsemu in vsem, resnici na ljubo in prizadetima v čast se mora vendarle priznati, da sta Frank in Sachs značajna moža: svojemu imenu ne delata sramote in svojih starih prijateljev ne zapuščata, četudi se imenujejo... Habsburžani!

Iz Češkoslovaške.

Jugoslovenski novinarji v Pragi.

PRAGA, 24. Odbor za izlet jugoslovenskih novinarjev na Čehoslovaško je že dovršil obsežne priprave. Člani odbora so praški župan dr. Baxa,, pisatelj dr. Holeček, profesorja dr. Daneš in dr. Domin Pata, legacijski svetnik Šimek itd. Jugoslovenski izletniki ostanejo tukaj 14 dni; obiskali bodo razen Prage tudi moravsko glavno mesto in tekstilno središče Brno, slovaško glavno mesto Bratislavo, premogovnike in železninsko industrijo v Moravski Ostrovi in Viktovice, pivovarne in Škodove tvornice za orožje v Plznu. Prihod 3. marca, odhod iz Plzna 16., oziroma 17. marca. Obenem se bo vršil delovni kongres jugoslovenskih in čehoslovaških časnikarjev.

Nove volitve na Čehoslovaškem.

PRAGA, 25. (S.) Odlok, ki razpisuje splošne volitve za državni zbor, se bo objavil prihodnji teden. Nove volitve se bodo vršile 11. ali 18. aprila po čehoslovaškem volilnem zakonu. Vojaki bodo imeli volilno pravico, toda vse stranke so se obvezale, da ne bodo delale nobene politične propagande v armadi, ker bi to škodovalo organizaciji iste.

IZ RUSIJE.

Mirovna pogajanja med Latiši in boljševiki.

HELSINGFORS, 25. Po semkaj dospelih vesteh je latiška vlada končnoveljavno sklenila, pričeti s sovjetsko Rusijo mirovna pogajanja.

Boljševiške zahteve na severu.

DUNAJ, 25. Radiobrzojavka iz Moskve z dne 23. t. m. pravi: Poverjenik za vnanje stvari Čičerin je poslal angleškemu ministru vnanjih stvari lordu Curzonu tole radiobrzojavko s prošnjo, da pošlje en izvod Litvinovemu:

»V odgovor na Vašo brzojavko se obračamo na Vas s prošnjo, da sporočite takoimenovani severnoruski vladi in zasedbenim oblastim na severnem ozemlju te le pogoje: Vse severne dežele, ki so nekdaj pripadale ruski državi, se morajo takoj in brez omejitev ali ovir prepustiti vladi sovjetske republike, vštevši karelijsko in murmansko deželo ter obali do meje, ki je obstojala pred l. 1914 med Rusijo, Norveško in Finsko. Čete morajo istočasno izročiti sovjetski vladi tudi vse orožje, vojaško opremo, municijo, živila itd., ki so v njihovi posesti. Častnikom, vojakom in mornarjem takoimenovane severnoruske vlade se zajamči življenje in prost prehod, če se izroče takoj in prostovoljno. Sovjetska vlada upa, da bo angleška vlada zastavila ves svoj vpliv na severnorusko vlado, da ustavi sovražnosti brez nadaljnjega prelivanja krvi in brez upiranja v svrho vzpostavitve celoskupnosti severnih dežela ruske države.«

Iz Romunske.

Vdanostna izjava Sikulcev.

BUKAREŠT, 25. Brzojavna agentura Dacia javlja: V zborničnem seji je podal sikulski poslanec baron Fay romunski vladi vdanostno izjavo sikulskega naroda. Baron Fay je naprosil vlado, naj vzame pod svoje varstvo sikulski narod, s katerim je dosedanja madžarska vlada ravnala zelo slabo.

Madžarske zarote proti Romunom.

KOLOŠ, 25. Brzojavna agentura Dacia poroča: Tukajšnjemu okrožnemu sodišču so bili izročeni bivši madžarski veliki župan Ugron, bančni ravnatelj Potrubany in več drugih madžarskih osebnosti, ker se obdolženi zarote proti romunski državi in vojski. Policija in vojaške oblasti so našle vagon orožja, strojnic in municije, ki so jih obtoženci zakopali na pokopališču. Razven tega nima bančni ravnatelj Potrubany za potrošena dva in pol milijona nobenih dokazil. Javne razprave proti obtožencem se prično te dni.

Iz Bolgarske

Nove volitve na Bolgarskem.

SOFIJA, 26. (S.) Uradno se sporoča, da se bodo vršile volitve v sobranje 28. marca. Novo sobranje se sestane najkasneje do 13. aprila.

Iz Madžarske.

Proti Habsburžanom.

LONDON, 24. Z ozirom na vest, da je konferenca poslanikov sporočila madžarski vladi, da zavezniki ne morejo trpeti vzpostavitve prestola Habsburžanov na Madžarskem, javljajo »Times«, da je bil prepis te note poslan čehoslovaški, jugoslovenski in romunski vladi. O madžarskih spletkah pišejo »Times«: Vlade v Pragi, Bukarešti in v Belgradu so se dogovorile, da bodo postopale skupno v vseh vprašanjih glede Madžarske. List protestira proti temu, da se v Londonu trpi rovarjenje Madžarov, kar bi moglo škodovati razmerju novih držav napram Angliji.

Iz Avstrije.

Avstrijske umetnine se ne razdele.

DUNAJ, 25. Z ozirom na madžarsko noto glede izročitve dunajskih umetnin Madžarski objavljajo listi izjavo ravnatelja umetniško-zgodovinskega muzeja na Dunaju, ki velijo, da se Avstrija v tem oziru drži saintgermainske mirovne pogodbe, ki je v tej točki popolnoma jasna in ki vsebuje določbe, v kateri se predvsem ugotavlja, da ne more biti govora o razdelitvi nemškoavstrijskih umetnin narodnostnim državam.

K položaju v Avstriji.

DUNAJ, 24. Državni kancelar dr. Renner je imel na številno obiskani skupščini v Purkersdorfu govor o vprašanju finančne politike in gospodarskega življenja. Opozarjal je, na kake težkoče zadevajo stremljenja, stopiti s sosednjimi državami v ožje stike in je izrecno izjavil, da bo Avstrija poskusila, odpomoči si sama, ako jo bodo podpirale zapadne države. To je bil en pogoj, da se Avstrija odpove priključitvi k Nemčiji. Dr. Renner je nadaljeval: Dan na dan me bolj skrbi, ko vidim, kako je naše stanje vsak dan resnejše. Obstoji nevarnost, da pride pomoč prepozno. Izrecno poudarjam to, ker se resno bojim, da pomoč, na katero računamo, ne pride pravočasno. Ako opazujem dogodke zadnjih dni, se mi zdi, da bi pomoč vendar lahko prišla in da je dviganje kronskega tečaja v Švici slutnja načrtanega kredita Avstriji. Ako pa bo ta pomoč vedno izostajala, tedaj pride trenutek, v katerem bom moral reči, da več ne morem. Potem se bo moralo večini ljudstva dovoliti, da si poišče nove rešitve. To je vprašanje priključitve. Zapadnim silam in sosednim narodom moramo povedati, da je pomoč bistven predpogoj naše politike, ki se bo zrušila, ako pride pomoč prekasno. Državni kancelar je nato govoril o vprašanju samopomoči in je izjavil, da ne bo ostalo pri oddaji premoženja, temveč da se bodo zvišali direktni in indirektni davki ter da se bo uvedel prometni davek, da se pokrije primanjkljaj. Govor je bil sprejet z živahnim pritrjevanjem. Nemški nacijonalci so poskušali dve uri trajajoči govor z medklici prekinjevati. Ogromna večina zborovalcev jih je zavračala.

Erzberger odstopi.

CURIH, 25. Iz Monakovega poročajo, da je finančni minister Erzberger prosil državnega predsednika Eberta, naj mu dovoli, da odstopi za čas, dokler se ne dokonča preiskava o utemeljenosti Helferichovih očitani proti njemu. Preiskava, ki se bo vršila na njegovo lastno željo, se bo začela te dni v Charlottenburgu. Na njegovo mesto je bil začasno imenovan državni podtajnik Moesel. Konservativni listi vidijo v tem dogodku prvi korak k Erzbergerjevemu definitivnemu padcu. Erzbergerjev položaj je zelo omajan po zadnjih Helferichovih razkritjih, ki dokazujejo, da Erzberger ni ravno vzor neomadeževanega politika. To so začeli razumevati tudi člani vladnega bloka. V narodni skupščini se je začelo razpravljati o tem, ali je res treba, da se Erzberger zopet vrne na svoje mesto.

Delo vrhovnega sveta v Londonu. - Odgovor Wilsonu. - Finančno vprašanje.

PARIZ, 26. (S.) Tukajšnjim listom poročajo iz Londona: Vrhovni svet je odložil razpravo o Wilsonovi noti. Ko je Millerand danes zvečer sprejel časnikarje, jim je enostavno obrazložil program vrhovnega sveta v teku zadnjih dveh dni njegovega bivanja v Londonu. Finančno vprašanje se je odložilo na petek. Jutri se bo vrhovni svet pečal s turškim vprašanjem in z vprašanjem odgovora Wilsonu. Predpoldne pa najbrže ne bo seje, ker bo imel Lloyd George opraviti v deljnji zbornici. Finačno vprašanje se suče v glavnem okoli valute in okoli uloge, ki je igra v tem vprašanju uvoz in cirkulacija papirnatega denarja. Treba pa je naglasiti, da ni pretresovanje finančnega vprašanja v vrhovnem svetu v nobeni zvezi z razpravo istega vprašanja pred Zvezo narodov. Misli se, da se bo vdeleževal nadalnjih pogajanj namesto Milleranda Cambon skupaj z Berthelotom. Nitti bo odpotoval obenem z Millerandom in ta poslednji se ne povrne več v London.

Lansingov naslednik določen.

WASHINGTON, 25. (S.) Poroča se, da bo postal Lansingov naslednik in državni tajnik Bainbridge Colby, eden med prvaki stranke nasprotnikov izza Rooseveltove dobe.

Mednarodni shod Rdečega križa.

ŽENEVA, 26. (S.) 2. marca se prične mednarodni shod, ki ga je sklicala zveza Rdečega križa. Zastopanih bo več kot 30 držav.

Časovno štetje na Angleškem.

LONDON, 25. Vlada je v poslanski zbornici prijavila nov zakonski predlog, ki predvideva trajno uvedbo letnega časa in 24urnega štetja.

Stavka železničarjev na Francoskem.

PARIZ, 25. (S.) Sklep o takošnji stavki, ki so jo določile pooldne železničarske zveze, se je izvršil ob 18. Obratno osebje je zapustilo delo ob omenjeni uri in se je večinoma napotilo k prostorom posameznih zvez po navodila svojih voditeljev. Stavka se ne bi bila mogla začeti pred 25. t. m. po noči, ko ne bi bili kurjači in strojevodje zapustili svojih mest že ob eni zjutraj, čeravno so se navodila njihove zveze glasila drugače.

Odlok o povrnitvi zaseženih poslopij.

RIM, 26. (S.) Ministrski predsednik je poslal vsem ministrom okrožnico, s katero je odredil, da bo moral biti od sedaj dalje navzoč pri povrnitvi zaseženih poslopij za vladne prostore ne samo njihov lastnik ampak tudi komisar za stanovanja. Stanovanjski komisarji morajo biti navzoči radi tega, da bodo zamogli nadzorovati, če se povrnjeni prostori res rabijo za stanovanja, izvzemši gostilniške prostore, ki se zopet lahko odprejo. Naloga komisarjev je tudi, da ukrenejo vse potrebno za pravilno porabljanje takšnih prostorov, če bi se drugače postopalo, in to oblast jim daje odlok od 4. januarja 1920, št. 1.

Protijugoslovenske demonstracije v Genovi.

GENOVA, 25. Danes zjutraj okoli 11 so priredili dijaki tehnično - navtičnega zavoda, licejev Dorije in Colomba ter drugih srednješolskih zavodov demonstracijo v protest proti nameravani rešitvi jadranskega vprašanja, zahtevajoč aneksijo zasedenega ozemlja. Demonstranti so krenili v sprevodu po ulicah Cairoli, Garibaldi in Carlo Felice, prepevajoč narodne himne in vzklikajoč »Doli z Jugosloveni in njihovimi zaščitniki!« itd. Na trgu De Ferrari, pred Garibaldijevim spomenikom je posredovala policija, ki je demonstrante deloma razgnala, deloma aretirala. Toda precejšen del dijakov se je vkljub temu vendar zbral in vdrl proti srbskemu konzulatu. Demonstranti so z groznim krikom začeli obmetavati poslopje s kamenjen, tako da je ostalo le malo šip nepoškodovanih. Srbski konzul g. Stevo Brkić je obvestil o dogodku telefonskim potom mestnega prefekta, nakar so prihiteli oddelki orožnikov in policije, ki so razgnali demonstrante. Koazul je vložil protest pri prefektu in obvestil brzojavno o dogodku poslaništvo v Rimu. Podkvestor se je prišel popoldne opravičiti zaradi neljubih dogodkov.

Dr. Frank je govoril!

II.

Dr. Frank je torej govoril. Govoril tako, da je namen očividen: varati je hotel glede svojstva in namenov — stranke ne moremo reči — družbe, ki se zbira okoli njega. Pri prijatelju mu, pri listu »Idea Nazionale« se mu je morda posrečilo to; ali v pošteni in dostojni naši javnosti morejo njegove izjave — če jih dozna — le pomnožiti in poostriti tisti čut, ki ga je imela ta javnost že doslej do frankovstva: čut — studa!

V izjavah dr. Franka napram poročevalcu italijanskega lista se odraža vsa prava narav te družbe. Drzno zatemnjevanje resnice, vavračanje dejstev, nesmiselnost trditev, zavestna laž, drznost in zavratnost, v zasramovanju in obrekovanju poštenih življev naroda, divje sovraštvo proti državi SHS: to so glavne označbe izjav tega frankovskega prvaka. Z eno besedo: avstrijakantstvo v vsej svoji nagoti! Te izjave naj bi prevarile nejugoslovenski svet in mu prikrile edino in golo resnico: da bi hoteli razbiti državo SHS in da bi potem na njenih razvalinah oživele zopet nade — avstrijakantstva!

Poljdimo lepo po vrsti! »Stranka prava« da se je udeležila revolucije l. 1918, proti avstro-ogrski monarhiji, kar naj bi nameravalo, da so se te revolucije udeležili tudi dr. Frank in njegovi, njega vredni pristaši. To je gnjo zatemnjevanje resnice. Mož zamolčuje namreč, da se je »stranka prava« razcepila že davno poprej; in sicer zato, ker pošteni in solidni življi v stranki niso hoteli več biti v družbi frankovcev. Ti so se združili v novo skupno »čiste stranke prava«, ki se je potem naravnost srdito zaganjala proti stranki prava, ostali zvesti načelom in tradicijam svojega ustanovitelja, dr. Ante Starčevića: njegovemu izrecno in nedvoprosno protimadžarskemu in protidunajskemu programu! A kaj in kako so delali frankovci? Njihovi kolovodje so neprestano — zlasti pa v času kriz na Hrvatskem — letali v isto Budimpešto in na isti Dunaj, kjer so spletkarili svoji lastni domovini na škodo; pošiljali so na Dunaj in v Budim-

---

PODLISTEK

Za staro pravdo. (106)

August Šenoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

»Da,« je rekla Anka.

»Nikdar! Nikdar!« je mahnila Sofija z roko.

»Veš li, sestra,« je vprašala Anka, »koliko solznih oči je prebdela tvoja mati radi Tahovega nasilstva?«

»Vem.«

»Hočeš li, da bi se mati zopet veselo smehljala — v miru na svojem imetju in na svojem posestvu?«

»Hočem pri svoji duši.«

»Hočeš li, da se odpravi krvniško prokletstvo z glave izmučenega ljudstva, da tvoje solze usahnejo, da te bodo blagoslavljali tisoči mater, žena, otrok, starcev? Hočeš li, Sofija?«

»Hočem, ali kako — —« je odgovorila deklica v začudenju.

»Vzemi Gabrijela Taha, kajti, ako to storiš, odseli se stari krvnik iz tega kraja, tvoji materi se povrne posestvo in ti boš bivala pri njej s svojim možem. V tvoji žrtvi je naša odrešitev.«

Molče, silovito sopeč, je stala Sofija povešene glave sredi sobe.

»Obotavljaš se? Ne veruješ?« je pripomnila Anka. »Dobro. Čula boš.«

Gospa Konjska je naglo odprla vrata bližnje sobe. »Vstopita, gospoda!« je zaklicala.

V sobo sta stopila Stepko Gregorianec in Gašpar Alapić.

»Kdo vas pošilja, plemeniti gospod?« je vprašala Anka.

»Franjo Tahi,« je odvrnil grbavec.

»V kaki stvari?«

»Da sporočim gospe Uršuli, da jej Tahi povrne z odškodnino vse posestvo in da se odseli iz tega kraja, če se gospica Sofija Heningova poroči z gospodičem Gabrijelom Tahom.«

»Ali si čula, sestra?«, je rekla Anka, »ali še omahuješ?«

»Sofija, privoli! Radi matere!« je dodal Stepko.

»Sofija! Hči moja!« je vzkliknila Uršula, prijemši deklico za roko, »mari ne ljubiš matere?«

Deklica je pritisnila roki na srce. Gledajoč v tla ja zasukala glavo ter se je, razprši roki,

»Da, da, da! Srce ste mi ranili — tu je imate, vpustila v glasno, obupno ihtenje:

pogazite je! Pojdem s sinom krvnika, žrtvujem se za bedno ljudstvo. Vzemite me! Ubijte me! Hočem, ali — sedaj me pustite, pustite!« — in deklica je obupno pohitela proti vratom. Tu se je sprijela z Marto.

»Marta! Sestra! Duša! Odvedi me s seboj, na zrak, odvedi me, za rane božje — zblaznim.«

Sestri ste odšli v park. V solzah, vzdihih; joku in boli je mladenka povedala svoji sestri vse, a s Sofijinimi so tekle tudi Martine solze. Prišli ste do mesta pred lopo, kjer je deklica prvikrat stisnila mladeničevo roko, kjer ji je vzcvel na ustnah prvi usmev ljubezni. Vzdihnivši iz duše je Sofija nagnila glavo na Martine grudi in rekla:

»Nagibal se je tedaj dan h kraju, pa tudi sedaj se mrači polagoma. Tu sem stala jaz, a tu on. Cvetje je cvetlo, ptice so pevale, nad nami se je smehljalo modrikasto nebo. Govoril mi je, vsaka njegova beseda je bila mojemu srcu kot kapljica rose rdeči roži. In stisnil mi je roko. Oh, tedaj se je odprlo nebo pred menoj. Sedaj? Sedaj se nebo temni, sedaj vene cvetje; tu stojim, kače mi izjedajo srce, prodana sem, pogažena žrtev, a — on? Oh, sestra!« je zaječala Sofija, spustivši se na Martine prsi, »njega ne bom videla nikdar več — nikdar!« In Marta je prijela z obema rokama sestrino glavo, jo poljubila, in debele solze so padale kot rosa na zlate kite Sofijine.

pešto spomenice, pošiljali Nemcem in Madžarjem »materijal«, preskrbljali jim »armaturo« za rušenje politične in gospodarske neodvisnosti Hrvatske; ovajali in obrekovali so najboljše ljudi v svoji domovini vsakokrat, ko so se ti ljudje trudili in mučili za utrjenje razmer v Hrvatski v smeri neodvisnosti. Vsakokrat, ko je narod preživljal najtežje čase, so bili frankovci eksponenti sovražnikov naroda v Budimpešti in na Dunaju. In celo v tistem najkritičnejšem trenutku, zgodovinsko znamenitem za narode in za državo, ko so namreč narodi podali svoje majniške deklaracije, **ki so v svojih posledicah zapečatile propast monarhije:** celo tedaj so se Sachsi in Franki — kar je bilo neoporečno ugotovljeno — potikali po Dunaju! V kak namen? Jasno je: šli so na roko njim, ki so hoteli udušiti plamen ideje osvoboditve in ujedinjenja naroda! A dr. Frank ima sedaj toli drzno čelo, da hoče govoriti v imenu »stranke prava« in da hoče uverjati, da je bil tudi on velik revolucijonar proti avstro-ogrski monarhiji!!

Če pa kdo še ne bi bil na jasnem glede habsburške rabote Frankov, Sachsov in njim sličnih, če še ne bi bil uverjen o grdobi frankovskih namenov, mu mora odpreti oči Frankovo zavzemanje za »neodvisno Hrvatsko«, Slovenijo, Dalmacijo, Črnogoro, Bosno-Hercegovino! **Mari ne odgovarja to staremu prokletemu geslu, ki ga je Dunaj vedno uveljavljal napram Jugoslovenom: divide et impera! Razcepljaj jih, da jih boš mogel »vladati«!** Kar je pomenjalo po avstrijskem slovarju: da jih boš mogel — daviti!

Avstrijski mogotci so sicer padli in ne morejo več daviti naroda. Ali nade niso še izgubili povsem. Še računajo, da bi se morda mogli zopet povzpeti v sedlo, če bi se jim posrečilo razbiti edinstvo naroda in ga razcepiti na toliko in toliko »neodvisnih« — republik! Ne more ga biti pametnega in poštenega človeka v narodu, ki ne bi si živo predstavljal, v kakem položaju bi bil ta narod danes, v tej veliki dobi velikih odločevanj, če ne bi se bil sedinil in če ne bi se bil oprl na že organizirano državo z njeno utrjeno pozicijo v mednarodnem življenju. Obnemogel, žoga v rokah kabinetne diplomacije, kaplja na veji, ki jo more odnesti vsaka sapica. Sedaj preživljamo dobo — viharjev! Tak položaj bi hoteli frankovci nariniti narodu, ker bi to šlo v račune — gospoda, ki ima sedaj v Švici prilike, da razmišlja o grehih svojih in svoje »premodre« in »apostolske« »hiše«. Ujedinjena naroda ne morejo zajeti habsburški načrti, od razkosanega pa bi mogli morda pograbiti kak kos!

Za tem gredo habsburški računi, na to delajo njihovi eksponenti — Franki in Sachsi! Frank se sicer zgraža ravno na tem, da se očita frankovcem avstrijakantstvo in prisega svoje »revolucijonarstvo« proti avstro-ogrski monarhiji. To pa je ravno tisti drzni manever, ki naj bi prevaril vnanji svet — posebno pa italijanski — in ki naj bi prikril resnične njegove namene, ki jih zasleduje sedaj s svojim tihotapskim potovanjem.

Dr. Frank je govoril še marsikaj drugega, kar zahteva zavrnitve. Pa tudi na naslov Italije in Italijanov treba izpregovoriti besedo. Za danes bi se nam preveč raztegnilo. Zaključek torej prihodnjič

Domače vesti.

Vprašanje generalnemu civilnemu komisarju. Če se ne motimo, so takoj po zasedbi teh krajev oblasti razglasile, da se nemščina povsem odpravlja iz državnih uradov, glede slovenščine in hrvaščine pa je bilo rečeno, da ostanete v polni veljavi in v prejšnjem obsegu z vsemi dosedanjimi pravicami. Praksa pa govori: ali ta odredba ni bila resno mišljena; ali se podrejeni organi ne pokore odredbam viših oblasti; ali pa so vse prvotne namene prekopicnili vplivi od izvestnih strani in protesti po izvestnih listih!! Naj bo že prava ali prva, ali druga, ali tretja domneva — na vsak način se nam višje oblasti kažejo v nekoliko čudni luči. Z ozirom na dejstvo, da moreš na tem zasedenem ozemlju pač brzojaviti v eksotičnem japonskem jeziku, ne pa v našem, ki je jezik večine prebivalstva na tem ozemlju; z ozirom na dejstvo, da je n. pr. zavarovalnica proti nezgodam popolnoma izključila naš jezik, da pa ima tiskovine tudi z nemškim nadpisom; z ozirom na dejstvo, da okupacijske oblasti rabijo za nekatere naše slovenske kraje še vedno nemške, od **Avstrije** zverižene nazive; z ozirom na konkretno dejstvo, da so na pečatu pošte v Podgradu (v vzhodni Istri) pač izdolbli slovenski »Podgrad«, da pa je ostal **nemški** »Illyrisch Castelnuovo«; z ozirom na upravičeno domnevo, da so še drugi taki slučaji; z ozirom na vsa ta dejstva si dovoljujemo vprašanje do ekscelence gospoda generalnega komisarja: kako upravičuje ekscelenca to kričeče nasprotstvo med prakso in prvotno odredbo, da se nemščina popolnoma odpravlja, da pa naš jezik ostane **v polni veljavi**, in pa z opetovanimi izjavami ekscelence Nittija, da se bodo spoštovali naši običaji in naša čustva?!! Vprašanje veljave in priznavanja našega jezika pa se — bodite uverjeni, ekscelenca — prav živo dotika čustvovanja našega naroda na tem ozemlju! Kdor se dotika našega jezika, se dotika čustvovanja našega ljudstva! Le v korist stvari, ki ste ji Vi, ekscelenca, vrhovni zastopnik, bi bilo, če bi prav odločno poskrbeli, da preneha to nasprostvo med prvotnimi odredbami, danimi obljubami in zastavljeno besedo, in pa med prakso, uveljavljeno potem! Izvestne zahteve v nasprtonem zmislu so — ne prezirajte tega dejstva, ekscelenca! — strankarske in torej pristranske; oblasti pa morajo — tako sodimo mi in menda pravilno — stati visoko gori nad razlogi strankarske sebičnosti in — poželjivosti!

Ulica in mladina. Te dni je po tržaških listih kaj živahno prerekanje o poglavju, ki je res nedogledne važnosti in ki zadobiva v našem mestu že značaj perečnosti. Vprašanje je to — skrbi, ali pravilneje rečeno za tržaške razmere: zanemarjenja nedorastle mladine. Položaj postaja res že skrajno vznemirljiv. Število mladinskih zločincev se množi uprav zastrašljivo. Istotako število dekletec v zorni mladosti, ki se vdajajo sramotnemu življenju. Moralna pokvarjenost mladine porašča. Listi razpravljajo o teh žalostnih pojavih in se prerekajo. V enem pa so si edini: da je neposredno krivdo na tem največ pripisovati ulici. Res je. Takorekoč ob vsakem koraku naletaš še v poznih nočnih urah po tržaških ulicah in trgih na otročaje obeh spolov, ki ponujajo občinstvu to in ono, posebno pa tobak in cigarete. To pa daje priliko, da se vzgajajo za tatiče, oziroma nesramnice. Prerekajo pa se listi o tem, kje je globlja krivda? Socijalisti jo zvračajo na buržoazijski družabni red in na neizmerno bedo, ki da je posledica buržoazijskega gospodarskega sistema. Nacijonalistični listi pa bi hoteli zatrjati, da je v socijalističnih naukih in vzgoji izvor podivjanosti mladine. Mi se nočemo spuščati tu v ta prerekanja o krivdi na zlu, ker se nam zdi, da bi bilo veliko nujneje in koristneje razpravljanje o načinu, kako naj se odpravi zlo?! Na vsak način pa stoji dejstvo, da je ulica v takem velikem trgovskem mestu, — ki privablja vase najrazličneje življe — v veliko nevarnost za moralno zdravje nedorastle mladine. In poudarjamo: ne samo v nočnih urah, ampak tudi po dnevu, četudi morda ne v toliki meri. Tu pa moramo vprašati šolske oblasti: **ali ne izpostavljajo ravno one naše slovenske nedorastle šolske mladine tei strašni nevarnosti s tem, da jo silijo, da mora tudi iz najoddaljenejših delov mesta, po številnih ulicah, zahajati v šolo pri Sv. Jakobu?** Mari ni najsvetejša dolžnost oblasti, da varujejo mladino pred nevarnostmi, ki groze na živahni ulici njeni telesni varnosti in njenemu moralnemu zdravju?! Mari se ne obremenjajo z neizmerno odgovornostjo s tem, da silijo velik del naše nežne, nedolžne mladine na nevarno ulico? S tem da nočejo dovoliti otvoritve podružnic na primernih delih mesta, predvsem na najprimernejšem Acquedottu, kjer že čakajo prostori?! Odgovornost oblasti je tem večja, če iz ozirov na strankarsko nasprotstvo nočejo poskrbeti za odpomoč proti ozačeni veliki nevarnosti. Kličemo na ves glas na naslov šolskih oblasti: odprite naši mladini zadostno učilnic, ker to zahteva — poleg že navedenih razlogov — tudi dolžna skrb za čim uspešnejši pouk! Šola pri Sv. Jakobu je prenapolnjena, kar ovira uspešnost pouka in je tudi škodljivo iz razlogov telesnega zdravja.

Preklic serijskih 10lirskih bankovcev. Tukajšnje višje zakladno nadzorništvo opozarja na pomoto, ki se je bila vrinila v odredbo vrhovnega poveljstva od 9. decembra 1918., s katero se je priznala zakonita veljava serijskim 10lirskim bankovcem na Primorskem. V tej odredbi so se omenile pomotoma serije od št. 2561 do 2590 mesto od št. 2571 do 2590. Ugotovilo pa se je, da so se bankovci od št. 2561 do 2570 poslali v druge pokrajine kraljestva. Omenjena odredba se bo popravila, a občinstvu se naznanja, da se je za serijske bankovce od št. 2561 do 2570 obustavilo izplačevanje 50%, ki jih določa kr. odlok od 27. novembra 1919., št. 2227.

Poštna cenzura. Poštno ravnateljstvo nam sporoča: Odpravilo se je cenzuriranje pisem za Cehoslovaško in obratno. Od sedaj dalje bodo torej podvržena poštni cenzuri le pisma iz Jugoslavije in za Jugoslavijo, iz Srbije in za Srbijo, iz Črnegore in za Crnogoro, iz Madžarske in za Madžarsko. Cenzuriranje pisem s Primorskega v omenjene dežele in iz teh dežel za Primorsko se bo vršilo na cenzuri tukajšnjega generalnega civilnega komisarijata.

Poštna zveza z Egiptom. Od četrtka 11. marca dalje se bodo rabili parniki Tržaškega Lloyda na brzoplovni črti Trst-Aleksandrija (vsakih 14 dni) za neposredno poštno zvezo med Primorskim in Egiptom in drugimi kraji. Glavni poštni urad v Trstu bo odpošiljal z dotičnimi parniki pošto, ki je namenjena egiptovskim poštnim uradom v Aleksandriji in drugod, v Kairu in v Port Saidu. Ob istih dneh se bo odpošiljala takšna pošta tudi z brzovlakom št. 47 via Tarent, ki ima zvezo s parnikom omenjene črte. Egiptovska poštna uprava se je povabila, da tudi ona izkoristi gori omenjeno črto za pošiljatev pošte, ki je namenjena glavnemu poštnemu uradu v Trstu za Primorsko in za druge dežele.

Žrebanje zadolžnic tržaškega mesta iz l. 1916. V ponedeljek 1. marca t. l. ob 10. uri predpoldne se bo vršilo v mali dvorani na magistratu IV. žrebanje zadolžnic tržaškega mesta in okolice iz l. 1916. v nominalni vrednosti od 34.000.000 kron — po 4½% — v obsegu, ki je določen v amortizacijskem načrtu. Izžrebane srečke in do 1. marca zapadli odrezki se bodo izplačevali v lirah v razmerju po 60% — prosto davka in doklad — **samo** v mestni zakladnici, in sicer odrezki takoj, srečke pa 6 mesecev po izžrebanju. Kdor prinese več kot 10 odrezkov v mestno zakladnico za izplačilo, bo moral priložiti poseben seznam, iz katerega bodo razvidne serije dotičnih odrezkov, njih število in ime njih lastnika.

Prepoved odnašanja naplavine. Generalni civilni komisarijat za Primorje naznanja, da je prepovedano jemati naplavine (sipa, pesek, grušč itd.), ki se nahaja v prosti luki »Duca d'Aosta«, ker se ima ta naplavina porabiti za razna pristaniška dela, ki jih bo izvršila pomorska uprava. Kdor bi želel vzeti nekaj grušča ali peska z omenjenega mesta, bi moral imeti za to posebno dovoljenje od tehničnega odseka pomorske vlade.

Pipčarji, danes zvečer sestanek. Važna stvar. Potrebna udeležba vseh.

Mestna zastavljalnica. Danes, v petek, predpoldne se bodo prodajali razni dragoceni predmeti serije št. 144 od št. 205801 do št. 205900, kateri so bili sprejeti v maju 1919.; popoldne razni nedragoceni predmeti serije 144, ki so bili sprejeti v juniju 1919.

Velika tatinska družba se ulovila v past. - Sedemnajst aretacij. Človek bi moral biti zares slep, ko bi ne izprevidel, da so tržaške tatvine malo čudne. Ko se nam pove, da se je izvršila danes kaka tatvina v tej ali oni aprovizacijski trgovini, ni to samo po sebi nič kaj posebnega; vsak si bo pač mislil, da gredo tatje iskat blago, ki jim je potrebno, tja, kjer vedo, da ga bodo našli. Ko se črez leto dni kakega lepega dne zopet kaj ukrade na istem mestu, ni to tudi nič posebnega, in tudi do tretjič rado gre, kakor pravi pregovor. Ko pa vidi človek, da se tatvine vršijo v nekem pravilnem tempu ter se ponavljajo v tako kratkih presledkih, da ti postane stvar nekako tajinstvena, tedaj moraš videti, ako nisi slep, da imaš opraviti s posebno vrsto tatov, kateri so manj neznani kot se navadno misli, kadar pravimo, da so »neznani tatovi ukradli to in to, vdrli v to in to prodajalno itd.« Posebno pa tatvine v vojaških skladiščih, ki se često dogajajo, bi bile popolnoma nerazumljive, ko bi tatje bili zares »neznani«, z drugimi besedami, ko bi lopovi prihajali od zunaj kljub stražam, ki varujejo z nabito puško državno blago. Kadar se dogodi kaka tatvina na takšnih mestih, se lahko že vnaprej trdi s precejšnjo verjetnostjo, da tatje niso daleč. Da je to res, se je dokazalo povodom aretacije cele bande tatov — 17 oseb — ki jih je spravila policija pod ključ, kar vse naenkrat. Kot uvod bodi povedano, da je bila policija zaplenila pred kratkim v ulici dell'Istria št. 98 v hiši nekega Luigija Liatti in Carla Cocevarja za kakih 20.000 lir raznega blaga. Ta dogodek je pokazal orožnikom sled, ki jih je pripeljala do popolnega uspeha. Orožniška postaja v ul. dell'Istria si je bila nadela nalogo, da mora odkriti in izslediti vse, kar bi bilo v zvezi z zaplenjenim blagom. V področju te postaje se nahaja tudi skladišče vojaške obleke, iz katerega se oskrbujejo vse čete, ki se nahajajo na Primorskem. Ker se je zgodilo v omenjenem skladišču več tatvin, ne da bi se vedelo kako, so začeli preiskavo v tej smeri. Sum je padal na osebje dotičnega skladišča, toda kdo so krivci in kako jih najti? Nič ni nemogoče in vse se more, samo če se hoče. Orožniki so izmislili to pot precej duhovito zvijačo. Dva sta se preoblekla v civilno obleko ter sta šla na delo, kot bi bila trgovca. Brez nobenih težav se jima je posrečilo stopiti v zvezo z nekim narednikom in z dvema vojakoma vojaškega skladišča pri Sv. Soboti. Omenjeni vojaki so bili pod sumom, da so bili oni tisti, ki so ukradli blago, katero je zaplenjeno v ulici dell'Istria in ki je bilo last vojaškega skladišča, kakor se je takoj ugotovilo. Ta sum je bil upravičen, kajti vojaki so sami priznali svojo kupčijo obema »trgovcema«, ki sta zadobila brez velikih težav njihovo popolno zaupanje. Stvar je tekla potem gladko. »Trgovca« sta napravila z njimi mostno kupčijo za kakih 60.000 lir. Šlo je za obleko, a vojaki so se obvezali, da jo bodo ukradli 24. t. m. po noči iz skladišča pri Sv. Soboti. Ko je bilo vse dogovorjeno, sta jim dala »trgovca« 2000 lir na račun. Prišli pa so v poštev še trije drugi vojaki in en civilist, ki bi imeli pomagati pri tem opravilu. »Trgovca« pa sta se svoje strani obečala, da prideta s kamijonom, in tako bo vse v najboljem redu. Ko je napočil dogovorjeni hip, ni mankalo nič drugega, kot da se pogodba izvrši. Posrečilo pa se je privabiti vojake v mesto, in tedaj so bili že v pasti, ki se je neusmiljeno zaprla za njimi. Bili so namreč aretirani, a ob istem času so se poiskale v ulici dell'Istria tudi civilne osebe, ki so v številu, in tako so imeli v rokah celo družbo. Zanmivo je, kako so kradli, kajti zaplenjeno blago, katero smo omenili gori, ni še nič v primeri s tem, kar so »ekspedirali« iz skladišča. Samo, kar so oblasti zaplenile, je vredno okoli 800.000 lir. Zvedelo pa se je, da je šlo blago tudi v Istro, v Furlanijo in v Jugoslavijo črez Logatec. Iz skladišča niso nosili blaga, temveč so ga vozili na avtomobilih nekam v okolico, kjer so ga prekladali na druge avtomobile, ki so takoj šli dalje. Neki kaplar, ki je dodeljen skladišču, jim je dajal potrebna dovoljenja, da so se lahko brez skrbi odtaljevali. Ko so bili na delu, jim je čuval stražo neki vojak, a ključar skladišča je bil neki strelec (bersaller), ki jim je bil vedno na razpolago. Kakor se vidi, je to cel roman. Seveda so bili vsi bogati. Pri narednику se je našlo 3000 lir, a za nekega drugega vojaka trdijo, da je skril nekje 10.000. Tudi so pošiljali domov mnogo denarja, kakor se je dalo posneti po pismih, ki so se našla pri njih. Za sedaj so pod ključem samo ti-le: 1) narednik Gaetano Salvio, iz skladišča pri Sv. Soboti, 2) kaplar Giuseppe Tedeschini, 3) strelec Francesco Ceffalo, 4) vojak Carmelo Canale, 5) vojak Luigi Cataldo, 6) vojak Antonio Colosaro, 7) vojak Arnaldo Peretti, 7) Alessandro Cingolani, Civilistov je bilo aretiranih deset: 1) Luigi Liotti, ul. dell'Istria 98, 2) Carlo Cocevar ul. dell'Istria 98, 3) Francesco Stoppar, ul. F. Severo 48, 4) Cristiano Stoppar, ul. Androna Romagna 2, 5) Francesco Vercion Vrdela-Sv. Ivan 1229, 6) Carlo Rustia Škorklja (Coroneo) 756, 7) Francesco Bordinich, iz Rocola Sette Fontane 186, 8) Santo Lullo, iz Rocola Sette Fontane 189, 9) Luigi Crobatz iz ul. Carpison št. 14. Kakor smo rekli ostane pri tem le za sedaj, kajti preiskava se nadaljuje.

Vlom v delavsko konsumno zadrugo. Preteklo noč so neznani tatovi vdrli v prodajalno delavske konsumne zadruge št. 35 pri Sv. M. M. Zg. Campanelle. Orožniki in nočni čuvaji so jih zasačili na delu in jih zasledovali toda vkljub temu so odnesli tatovi pete in s seboj 250 kg sladkorja, 160 kg kave, 100 kg sira, 20 kg slanine, 9 praznih vreč in veliko drugega blaga. Na travniku Montebello se je našel zjutraj zaboj pralnega mila. O tatovih ni ne duha ne sluha.

Pretep v starem mestu. B. Peter, 22 let star, stanujoč v Rojanu, zaposlen kot kurjač na parniku »Carolina«, je šel včeraj s svojimi prijatelji — kakor je to njegova navada — v gostilno »Al Ponte« v ulici Riborgo 8. V gostilni so se začeli prijatelji po daljšem času prav po moško pretepati, kar seveda ni ugajalo krčmarju, ki jih je spodil iz gostilne. Na trgu Rosario so nadaljevali svoj pretep in konec je bil ta, da je B. Peter ranjen iz samokresa v desno ramo. B. Petra so nemudoma odpeljali v bližnjo lekarno »Suttina«, odkoder so ga spravili v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Žepni tat. Včeraj zjutraj ob 11 je dospela Marija Putzer z istrskim vlakom v Trst, da si nakupi perilo in pohištvo. Ko je šla po ulici della Pescheria, ji je neznani tat izmaknil listnico s 300 lirami. Tatvino je javila orožnikom.

DAROVI.

— **Pipčarji** za moško CMD: **»Živela gospa Valčl!«** L. 140'—, Oki in Oku L. 25'—, Gustelj Štular L. 5'—, iz nabiralnika L. 30'—; skupaj L. 200. Denar hrani uprava.

— Za moško podružnico CMD daruje o priliki praznovanja 28letnice svoje poroke gospod Stojković L. 5'—. Denar hrani uprava.

— V spomin pok. tovarišici A. Valenčič daruje A. S. 10 L revni družini pok. M. Pertot v Barkovljah.

Borzna poročila.

V Trstu, dne 26. februarja 1920.

Tečaji:

Jadranska banka	320—	330
Cosulich (Austroamericana)	715—	725
Dalmatia	395—	405
Gerolimich	3150—	3200
Lloyd	1550—	1580
Lussino	2900—	3000
Martinolich	535—	540
Navigazione Libera Triestina	1290—	1310
Oceania	550—	560
Premuda	790—	800
Tripcovich	770—	780
Ampelea	780—	790
Cement Dalmatia	380—	385
Cement Spalato	440—	450
Čistilnica petroleja	3200	
Čistilnica olja	860—	880
Čistilnica riža	285—	295
Krka	460—	465
Tržaški Tramway	228—	335

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, dne 26. februarja 1920.

Neprepečatene krone	8.80—	9.—
nemško-avstrijske krone	6.50—	7.—
jugoslovenske krone	13.—	13.50
čehoslovaške krone	18.50—	19.—
dinarji	56.—	57.—
levi	25.50—	26.50
marke	23.—	24.75
dolarji	18.—	18.10
franc. franki	131.—	132.—
švicarski franki	290.—	292.—
angl. funti	61.—	62.—
rublji	22.—	23.—
napoleoni	62.—	63.—

MALI OGLASI

BIVŠI GOSTILNIČAR išče gostilničarsko službo, ali kot računski natakar. Govori več jezikov. — Naslov pove ins. odd. Edinosti pod št. 302. 302

ŽENSKI KLOBUKI. Neprenehoma novi prihodi najlepših svelenih, pajčolanastih in zlato-slamnatih modelov ženskih klobukov. Velika izber slamnatih klobukov za novo sezono po nizkih cenah. Sprejemajo se naročila, popravljajo se in remodernirajo klobuki. Modni salon Morgutti-Corti v Trstu, Corso Garibaldi 28. 295

IŠČEM stanovanje, 3 sobe in kuhinjo, najrajši v mestu. Naslov na ins. odd. Edinosti. 296

DA SE V NAJEM hiša zidana kot vila ,4 sobe, kuhinja, klet, hlevi, vodnjak in 200 sežnjev zemljišča, ob železniški postaji Vrdela-Timinjin. — Oglasiti se v gostilni Živic, Lonjerska cesta, Potok. 298

ADVOKAT išče meblirano sobico, centralno, moderni komfort, ako je mogoče tudi hrano. Pisati: Casella postale 88. 299

MIZARJE za pohištvo išče Jug, ul. sv. Lucije št. 5. 300

ANGLEŠKI IN FRANCOSKI začetni in nadaljevalni tečaji se otvorijo prihodnji teden. Vpisovanje ul. Galatti 20, mednastr. od 18-21. 301

PRODASTE se dve zlati ženski uri in ena srebrna in ena moška srebrna. Fonda, ul. Leo št. 4, II. desno. 292

FOTOGRAF A. JERKIČ. Trst, ul. Roma 24. Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 711

KROJAČNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

SREBRO, zlato in krone plača po najvišjih cenah, Pertot, ul. S. Francesco št. 15, II. nadstr. 231

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št 3 (prej Barriera.) 3341

STARO ŽELEZO, lito železo, medenino, bron, baker, svinec in cink kupujem male, velike množine. Miheučič, ul. Sv. Frančiška št. 10. 287

IŠČE se ena kuharica in ena sobarica za vilo. — Dobra hrana in plačilo. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 289

VSAKOVRSTNE VREČE kupuje J. Margon, ul. Torrebianca 13. Zaloga vreč. 268

PIANINO ali kratek klavir, tudi potreben poprave, kupim v vsakem kraju tudi na deželi. Carlo Cauer, Trst, ul. Solitario 25/III. 277

KUPIM kontrolno blagajno in pisalni stroj. Ponudbe: Pavel Kunstek, Štorje pri Ajdovščini. 3364

NAZNANILO.

Svojim cenjenim klijentom naznanjam, da sem likvidiral svojo pisarno in oddal vse operate aut. civ. geometru Golobigu.

K. Pertot, geometer.

†

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nepozabna mati

Marija Jeric

danes, po dolgi in mučni bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče mirno v Gospodu zaspala.

Žalujoči sinovi **Maks, Karel, Henrik** in ostali sorodniki naznanjajo to bridko izgubo.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil 27. t. m. ob 15 iz hiše žalosti na Konkonelu štev. 475 na opensko pokopališče.

TRST, 25. februarja 1920.

Novo pogrebno podjetje Corso V. E. III. 47.

Izbran in zdrav

KROMPIR

dobre vrste

se proda v vsaki množini v zalogi

TAVČAR & ZUZZI, Trst, ul. Trento 18.

Prevažanje kakoršnegakoli blaga

se sprejme dnevno na progi

Trst-Kobdil-Vipava

M. FERJANČIČ, ulica Cunicoli št. 6, 8, Trst

Lastna skladišča Trst-Vipava

Pozor!

V ulici Udine (prej Belvedere) štev. 49, se nahaja PRODAJALNA USNJA, KOŽ, sploh vseh čevljarskih potrebščin. — Specijaliteta: Za krojenje in prešivanje (štepanje) zgornjih delov najmodernejše lasone.

Filipčič in drug.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.

Velika izbera vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za suknje, žamet, barhant, svile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Pozor!

Izdelujem vsa lasna dela iz česanih (mešanih) in rezanih las po najnižjih cenah. — Kupujem izčesane in rezane lase. JOSIP KOLAKOVIČ, brivec in lasničar — Ajdovščina. — —

Predžagarja

z daljšo prakso, ki ume žagati na venecijanko, polnojarmenik in **brusiti žage na smirkelj,** sprejmem takoj v službo kot **žagovodjo.** — Prednost: starejša samostojna in energična moč. — Ponudbe s prepisi i pričeval in zahtevo plače na naslov: A. ROVAN, parna žaga, Col pri Vipavi.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

prej dr. BODO

Zobozdravnik dr. E. CLONFERO

— in —

dentist STANKO PERHAVEC

Trst, trg Goldoni štev. 11, II. nadstr.

sprejemata od 9-12 in od 15-19

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

JADRANSKA BANKA

Deln. glav. K 30,000.000, Reserve K 3,500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 3

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim, v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane vneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostna predala (Safes deposits).

Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16

UMETNI ZOBJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki

VILJEM TUSCHER konesijonirani ZOBOTEHNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, I

Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

RASTLINE in SEMENA

Fratelli Sgaravatti

Saonara (Padova)

125 hektarjev obdelanih

CENIKI BREZPLAČNO

Velika trgovina mrtvaških predmetov

E. STOKER

TRST - Trg Giambattista Vico štv. 9.

Prodajajo se venci iz biserov in kovine kakor tudi iz umetnih cvetlic. Po naročilu tudi venci iz svežih cvetlic. - Sveče, svetiliniki, angelčki, mrtvaške krste itd. Sprejemajo se posnemanja in povečanja vsakovrstnih slik, tudi na porcelano. Cene zmerne.

Postrežba točna. Delo zajamčeno.

Prodajalna obuval

ul. Udine 2 (prej Belvedere) **R. FORCESSIN** ul. Udine 2 (prej Belvedere)

Najpriličnejše nakupovališče obuvala za gospode in gospe.

Posebnost za otroke. **Posebnost za otroke.**

Velika izber nogavic, gum. napetnikov „Pirelli", vrvic in mazila za obuvala.

Na drobno in na debelo. Postrežba točna.

KOPALIŠČE

ulica Gelsi štev. 14.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da se to popolnoma na novo preurejeno kopališče, pod drugim vodstvom, otvori

v soboto, 28. t. m.

Kopališče bo odprto ob delavnikih od 8-18 in ob nedeljah in praznikih od 8-13.